

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 22.09.2021 § 3

§ 3

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun maksuttomuus laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilta opiskelijoilta (Kh)

Valmistelijat / lisätiedot:
Autio Anu

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Ahlström Mari

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun opiskelumatkojen maksuttomuuden 1.11.2021 lukien laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilta opiskelijoilta, joiden opiskelumatkat ovat yli 7 km pitkiä. Opiskelijan tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin ja että hänen opiskelumatkansa on yli 7 km pitkä.

Käsittely

Esittelijä muutti esitystä kuulumaan seuraavasti:
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun opiskelumatkojen maksuttomuuden 1.11.2021 lukien laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilta opiskelijoilta. Opiskelijan tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun opiskelumatkojen maksuttomuuden 1.11.2021 lukien laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilta opiskelijoilta. Opiskelijan tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Selostus

Oppivelvollisuus on laajentunut ja koskee kaikkia niitä, jotka päättävät peruskoulun 1.1.2021 jälkeen. Oppivelvollisuus jatkuu 18 ikävuoteen saakka tai siihen asti, kunnes nuori on suorittanut toisen asteen koulutuksen. Muutokset tulevat voimaan ikäluokka kerrallaan. Ensimmäinen laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluva ikäluokka on keväällä 2021 peruskouluopintonsa päättävät opiskelijat. Ennen tätä peruskoulunsa päättäneet opiskelijat eivät kuulu laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Koulukuljetusten ja opiskelumatkojen järjestäminen

Kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin vapaaehtoisesti järjestää opiskelijoille mahdollisuuden koulukuljetukseen. Koulumatkatukilain mukaan koulumatkatuki maksetaan koulutuksen järjestäjälle, jos se järjestää opiskelijoilleen koulukuljetuksen.

Espoon alueella toimivat toisen asteen koulutuksen järjestäjät eivät ole toistaiseksi päättäneet järjestää koulukuljetuksia toisen asteen koulutuksessa oleville. Tästä syystä vaikeavammaisten opiskelijoiden kaikki opiskelumatkat järjestää jatkossakin vammaispalvelut.

Vammaispalveluasetuksen 6 §:n mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömät opiskeluun liittyvät matkat. Opiskelumatkat ovat kodin ja opiskelupaikan välillä tehtäviä matkoja. Matkoja haetaan vammaispalveluista. Hakemuksen liitteenä tulee toimittaa voimassa oleva todistus opiskeluoikeudesta.

Vammaispalvelulain mukaisten opiskelumatkojen asiakasmaksu

Tällä hetkellä vammaispalvelulain mukaisista vaikeavammaisten henkilöiden työ- ja opiskelumatkoista peritään omavastuuosuutena paikkakunnalla kulloinkin voimassa olevan julkisen joukkoliikenteen Espoon sisäisen tai seudullisen 30 päivän lipun hinta. Vapaa-ajan matkat sisältyvät lipun hintaan. Lasten ja opiskelijoiden omavastuuosuus määräytyy samoin alennusperustein kuin julkisen joukkoliikenteen vastaavat maksut.

Matka Espoon sisällä, Kauniaisiin, Helsinkiin, Vantaalle, Kirkkonummelle, Nurmijärvelle ja Vihtiin, 30 päivä kausilipun mukaan (14.1.2021 alkaen):

- Aikuinen 62,70 euroa
- Lapsi (7–17 v) 31,40 euroa
- Opiskelija 34,50 euroa

Mikäli opiskelumatkat myönnetään muualle kuin Helsinkiin, Espooseen, Kauniaisiin, Kirkkonummelle, Nurmijärvelle, Vantaalle tai Vihtiin, peritään omavastuuosuutena kulloinkin voimassa oleva 30 päivän kausilipun opiskelijahinta (34,50 euroa 14.1.2021 alkaen).

Koulumatkatuki

Maksuttomaan koulutukseen oikeutetun opiskelijan on mahdollista saada Kelan koulumatkatukea, jos hänellä on vähintään 10 matkapäivää kalenterikuukaudessa ja jos koulumatka on vähintään 7 kilometriä yhteen suuntaan. 0–7 km koulumatkoista opiskelijat maksavat matkan itse. Matkalipun hinta ei vaikuta tuen saamiseen. Koulumatkatuki korvaa koulumatkojen kustannuksia.

Opiskelija voi saada koulumatkatukea ensisijaisesti julkisella liikenteellä matkustamiseen tai koulukuljetukseen. Jos opiskelija ei voi käyttää julkista liikennettä tai koulukuljetusta, hän voi saada tukea itse järjestettyyn kulkutapaan, esimerkiksi omalla autolla kulkemiseen. Koulumatkatukea ei voi saada vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun tai sen asiakasmaksuihin.

Yhteenveto

Nykyinen sääntely ja palvelujen järjestämistapa on johtanut tilanteeseen, jossa laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeavammaiset opiskelijat ovat opiskelumatkojen maksuttomuuden osalta osin epäyhdenvertaisessa asemassa verrattuna muihin oppivelvollisuuden piiriin kuuluviin opiskelijoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) näkemyksen mukaan silloin, kun koulumatkatuen saamisen edellytykset täyttyisivät koulumatkatukilain perusteella yli 7 km:n matkojen osalta, mutta vammaisen opiskelija ei voi vammansa vuoksi esimerkiksi käyttää joukkoliikennettä eikä näin hyödyntää koulumatkatukea, vaan saa kuljetuspalvelut vammaispalvelulain perusteella, olisi yhdenvertaisuuden vuoksi perusteltua jättää häneltä omavastuu perimättä vammaispalvelulain mukaisista yli 7 km:n kuljetuspalvelumatkoista.

STM:n mukaan peruste maksun perimättä jättämiselle on vammaispalvelulain tarkoitus edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Lain tarkoitus toteuttaa perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaista yhdenvertaisuutta, jota arvioitaessa tulee tässä tilanteessa verrata oppivelvollisuuden piiriin kuuluvia vammattomia ja vammaisia opiskelijoita. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen, ja perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan maksuton perusopetus kattaa kaiken oppivelvollisuuteen kuuluvan koulutuksen. Perustuslakivaliokunta on todennut maksuttomuuden kattavan myös tarpeelliset koulukuljetukset.

Tilanne koskee Espoossa noin 80 suomenkielisen opetuksen vaikeavammaista nuorta, jotka päättivät 9. luokan keväällä 2021 ja kuuluvat nyt laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Näistä noin puolet sai jatko-opiskelupaikan ja kuuluu siten vammaispalvelulain mukaisten opiskelukuljetusten piiriin, joista maksetaan tällä hetkellä omavastuuosuus. Noin puolet ei saanut jatko-opiskelupaikkaa, jolloin suomenkielinen opetus on järjestänyt heille lisäopetusta. Heille kuljetukset järjestetään maksuttomana koulukuljetuksena. Ruotsinkielisen opetuksen oppilaista yksi vaikeavammaisen opiskelija siirtyi jatko-opintoihin ja yhdelle järjestetään lisäopetusta. Lisäksi tilanteen arvioidaan koskevan vuosiluokittain alle 10 lukio- tai ammatillisen opetuksen opiskelijaa, jolle on järjestetty VPL kuljetuspalvelu. Tiedossa ei ole, kuinka monella heistä opiskelumatka on yli 7 km pitkä.

Asiakasmaksujen poistaminen 2. asteen opiskelumatkoista laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilta opiskelijoilta ei johda merkittäviin asiakasmaksutulojen alentumiseen (n. 40 oppilasta, arvio n. 3000 euroa). Syy tähän on se, että asiakkaiden vapaa-ajan ja asiointimatkat ovat jatkossakin maksullisia. Suurimmalla osalla opiskelijoista on opiskelumatkojen lisäksi 18 vapaa-ajan ja asiointimatkaa, joista he maksavat jatkossa käytön mukaan omavastuuosuutena 1,40 € yhdensuuntainen matka (enintään 25,20 € / kk). Muutoksen piiriin kuuluvilla opiskelijoilla säästö asiakasmaksuissa per opiskelija on keskimäärin 6,20 € / kk.

Huomioitavaa kuitenkin on, että muutoksen kustannukset kasvavat uusien vuosiluokkien myötä yhä useamman nuoren kuuluessa laajennetun oppivelvollisuuden piiriin (arvio 2022 syyskausi, 160 oppilasta, kustannusvaikutus n. 11 900 € / vuosi).

Vammaisneuvosto 14.9.2021

Päätöshistoria